

AUTORITETI BANKAR DHE I PAGESAVE TË KOSOVËS
BANKARSKI I PLATNI AUTORITET KOSOVA
BANKING AND PAYMENTS AUTHORITY OF KOSOVO

Sistemi i Pagesave në Kosovë

Prishtinë, 2006

Sistemi i Pagesave

Një nga parimet kryesore të BPK-së është krijimi i një sistemi efikas dhe të sigurtë të pagesave në vend. BPK-ja e ka arritur këtë objektiv që prej krijimit të saj, dhe një hap i madh u hodh në maj të vitit 2001, kur u krijua Sistemi Ndërbankar i Kleringut (SNK) me qëllim lehtësimin e operacioneve të pagesave në vend përmes sistemit bankar.

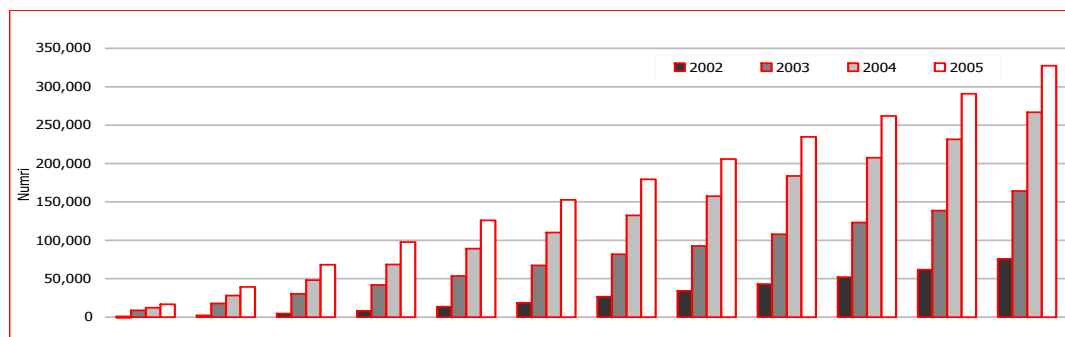
BPK-ja jo vetëm drejton dhe monitoron SNK-në, por gjithashtu merr pjesë në mënyrë të drejtpërdrejtë në operacionet e saj bashkë me të gjitha bankat e nivelit të dytë. Procedurat e kleringut dhe të shlyerjes përcaktohen bazuar në Rregulloren Nr. 2001/26 “Mbi Transaksionet e Pagesave” dhe në

Rregullën Bankare Nr. XVIII “Mbi Kleringun dhe Operacionet e Llogarive të Shlyerjes.”

Vëllimi dhe vlera e transaksioneve të kanalizuar përmes SNK-së është rritur në mënyrë të vazhdueshme, duke pasqyruar kështu rritjen e besimit në sistemin bankar vendor. Ndërkohë, SNK ka pësuar zhvillime të vazhdueshme teknike dhe mënyrat e kryerjes së transaksioneve janë kompjuterizuar dhe përmirësuar.

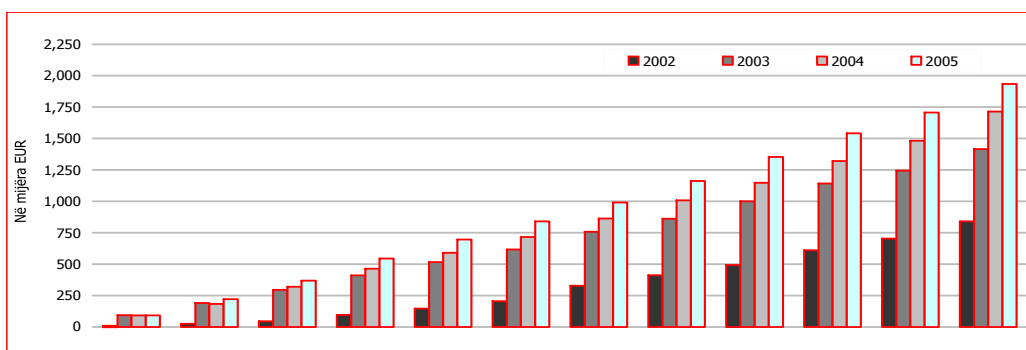
Në mënyrë të ngjashme me vitet e mëparshme, në vitin 2005 rritja vjetore si në vëllim ashtu dhe në vlerë të transaksioneve SNK ishte e ndjeshme. Gjatë vitit 2005, përmes SNK-së u kanalizuan rreth 327,3 mijë transaksione me një vlerë në total prej 1,932.8 milionë euro. Krahasuar me transaksionet SNK të vitit të mëparshëm, në vitin 2005, vëllimi i transaksioneve u rrit me 23.4%, dhe vlera e transaksioneve u rrit me 12.1%.

Grafik 58. Zhvillimi i vëllimit të transaksioneve të SNK-së (të dhëna standarde), 2002 – 2005

Rritja e ndjeshme e transaksioneve SNK mund të vihet re gjithashtu nga të dhënat mesatare ditore. Vlera ditore e transaksioneve SNK në vitin 2005 ishte rreth 8.1 milionë euro, krahasuar me rreth 7.2 milionë euro në vitin 2004. Ndërsa, vëllimi ditor i transaksioneve SNK në vitin 2005 ishte rreth 1.4 mijë, krahasuar me rreth 1.1 mijë transaksione në vitin 2004.

Grafik 59. Zhvillimi i vlerës së transaksioneve SNK (të dhëna standarde), 2002 - 2005

Pagesat e rregullta (pagesat e gjeneruara nga ana e një pale të vetme urdhëruese në llogari të një përfituesi të vetëm) përbënin rreth 99 për qind të transaksioneve SNK. Megjithatë, dallohen dy lloje të tjera transaksionesh: pagesat në masë (pagesa të gjeneruara nga ana e një pale të vetme urdhëruese në llogari të shumë përfituesve) të cilat u rritën në vëllim në vitin 2005, dhe pagesat giro (pagesat e gjeneruara nga ana e shumë palëve urdhëruese në llogari të një përfituesi të vetëm) të cilat u lançuan në vitin 2005. Bazuar në kohën e kryerjes së kleringut dhe shlyrjes, transaksionet SNK përcaktohen si të paguara dhe të shlyera në fund të ditës (neto) ose të paguara dhe të shlyera menjëherë (në kohë reale). Në vitin 2005, rreth 99 për qind e transaksioneve SNK u paguan dhe u shlyen në sesione të rregullta në fund të ditës. Megjithatë, vlen të përmendet se vëllimi dhe vlera e transaksioneve SNK të paguara dhe të shlyera menjëherë u rrit ndjeshëm në vitin 2005.

Si një pjesëmarrëse e drejtpërdrejtë në SNK, BPK-ja merr pjesë në kanalizimin e pagesave vendore/urdhër transfertave në emër të ose për llogari të klientëve të saj. Gjatë vitit 2005, BPK-ja dërgoi përmes SNK-së mbi 91.2 mbi urdhra dalëse (pagesa/transferta në emër të klientëve të saj), dhe pranoi përmes SNK-së 50.3 mijë urdhra hyrëse (pagesa/transferta për llogari të klientëve të saj). E shprehur në vlerë, shuma e urdhrave dalëse në vitin 2005 ishte 696.8 milionë euro, dhe shuma e urdhrave hyrëse ishte 826.5 milionë euro. Në terma vlere dhe vëllimi të transaksioneve, BPK-ja mbetet pjesëmarrësja më e madhe në SNK.

5.4.2 Kos-giro

Skema për pagesat giro, njohur si Kos-giro, u lançua zyrtarisht në vitin 2005. Kjo skemë është një arritje në zhvillimin e pagesave me vlerë të vogël/vëllim të madh. Ajo ka për qëllim lehtësimin e pagesave me faturë përmes standardizimit dhe automatizimit të një skeme efikase për të gjithë pjesëmarrësit e përfshirë: BPK, bankat e nivelit të dytë, faturuesit e mëdhenj dhe paguesit e tyre.

Kos-giro bazohet në standardet e pranuar ndërkombëtare dhe ajo mundëson rrugën për pagesin që të paguajë faturat tek faturuesit përmes sistemit bankar. Faturuesi i dërgon pagesit faturën me një formular standard pagese i bashkëngjitur, i cili përmban të dhënat e pagesës në një bar code. Kur formulari paraqitet në bankë, të dhënat e pagesës automatikisht merren përmes pajisjes lexuese të bar code-it dhe kështu fillon kryerja e pagesës; llogaria e pagesit debitohet ose pagesi paguan në para cash. Nëse faturuesi ka llogari në të njëjtën bankë, pagesa kryhet menjëherë përmes kreditimit të llogarisë së faturuesit. Një mënyrë alternative është kryerja e pagesës përmes kanalizimit në SNK. Gjithashtu, Kos-giro mundëson një mënyrë të standardizuar dhe efikase për sigurimin e të dhënave të nevojshme faturuesit për bashkërendimin e automatizuar.

Përsa i përket lançimit të Kos-giro, BPK-ja ka luajtur rolin e zhvillimit dhe manaxhimit të këtij produkti, dhe ajo është përgjegjëse për mirëmbajtjen dhe zhvillimin e kësaj skeme. BPK-ja filloi zhvillimin e skemës Kos-giro në vitin 2004, në bashkëpunim të ngushtë me FMN-në, të gjitha bankat e nivelit të dytë dhe dy shërbimet (faturuesit) më të mëdha publike në Kosovë: kompania e telekomit - PTK dhe kompania energjitike - KEK. Skema është dizenuar për faturues të tjerë të mëdhenj, gjithashtu.

Kos-giro ka impakte pozitive për BPK-në, bankat e nivelit të dytë, faturuesit e mëdhenj dhe pagesit. Së pari, ai kontribuon në arritjen e objektivave kryesore të BPK-së duke përmirësuar efikasitetin e sistemit të pagesave në vend dhe likuiditetin në ekonomi. Kos-giro e ka përmirësuar sistemin e pagesave me një skemë moderne pagesash, e cila kontribuon në zvogëlimin e përdorimit të cash-it në qarkullim, rritjen e depozitave në bankat e nivelit të dytë, dhe në përmirësimin e likuiditetit në tërësi. Së dyti, ai iu mundëson bankave të nivelit të dytë që të përmirësojnë shërbimet ndaj klientit dhe procesimin më të shpejtë dhe në mënyrë më efikase të pagesave. Së treti, ai iu ofron faturuesve të mëdhenj efikasitet të përmirësuar dhe reduktim të kostos, si dhe informacione më të shpejta dhe të sakta mbi gjendjen e tyre financiare dhe të përgjithshme. Së fundi, Kos-giro iu mundëson pagesve një zgjedhje tjetër për pagesën e faturave, e cila është jo vetëm efikase, por dhe e volitshme.